

Алеко Константинов – „Бай Ганьо пътува“

ЖАНР И КОМПОЗИЦИЯ

Произведението на Алеко Константинов „Бай Ганьо“ се състои се от **две части** - „Бай Ганьо тръгна по Европа“ и „Бай Ганьо се върна от Европа“. Историите във всяка от частите носят белези на **разкази, фейлетони или анекдоти**. Актуалните за времето теми и хумористично-изобличителният им характер ги поставят **на границата на художествената проза и публицистиката**. Всяка от историите е представена от **различен разказвач**, станал свидетел на съответната случка с легендарния Алеков герой. „Бай Ганьо пътува“ е историята, с която започва книгата. Разказана е от **Стати**, който е пътувал с Бай Ганьо до Виена. Повествованието е **хронологично**. В него се открояват **три основни момента**, обусловени от хода на пътуването – **на пещенската гара, във влака, във виенския хотел**. Те определят и композиционните части на историята.

Избери верните отговори

- ❖ Произведението „Бай Ганьо“ се състои от _____ части.
- ❖ Историите носят белезите на
 - Роман
 - Фейлетон
 - разказ
 - басня
 - стихотворение
 - анекдот
- ❖ „Бай Ганьо пътува“ разказва за пътуването на героя до _____.
- ❖ Темите, поставени в произведението са _____.
- ❖ Хумористично-изобличителния характер на темите поставя произведението на границата на _____.
- ❖ Историята е разказана от _____.
- ❖ Повествованието е _____.
- ❖ Основните моменти в повествованието са
 - На пещенската гара
 - Пред водопада
 - Във виенския хотел
 - На изложението в Чикаго
 - Във влака
 - У Иречек

ТЕМИ И ПРОБЛЕМИ

В няколко комични ситуации и в диалога между Бай Ганьо и неговия спътник се открояват **темите за културните различия между пътуващия българин и Европа; за разликите във възпитанието, образованието, интересите и възгледите на двамата спътници**. Проблемът за **мястото на българина спрямо европейската културна общност** е актуален и в годините след Освобождението. Все повече свободни и позамогнали се българи имат възможност да пътуват и да общуват с европейската култура. По същото време е много болезнено усещането, че след вековното робство **България е изостанала спрямо европейското развитие**, и често се поставя въпросът за нейното връщане на картата на Европа. Пътуването на Алековия герой е **сполучлива метафора за стремежа на следосвобожденския българин да се впише в европейското културно пространство**, а множеството комични сюжети разкриват колко сложен е този процес.

- ☺ **Темите**, които се открояват в произведението са за разликите в
културата	възпитанието
красотата	образованието
интересите	силата
възгледите	прическите

между Бай Ганьо и неговия спътник.

- ☺ Поставя се **проблема** за мястото на европейската общност. сред
- ☺ Пътуването на българина е сполучлива за
желанието му да се впише в европейското културно пространство.

ИДЕИ И ЦЕННОСТИ

Историята за Бай-Ганьовото пътуване утвърждава идеята, че културният диалог е важен. Общуването между хората, между различните социални прослойки, между народите е . Културата, образованието и възпитанието са най-надеждните възможности то да бъде осъществено, облекчено и пълноценно. Неподготвен за срещите си с различното, неадекватен на ситуациите, в които попада, пътуващият човек би бил единствено , диалогът му със света – неосъществен, а опитът му за реализация – неуспешен. Не нарушаването и заобикалянето на правилата, недоверието и хитруването на дребно, а може да тушира различията, да сближат, да породят общуване.

Герои и образи

- ✚ Героят на творбата е .
- ✚ Олицетворение на агресивната простащина, Бай Ганьо е .
- ✚ Героят е характеризирани чрез
 - речта си . снимки
 - природни картини . отношението на спътника му
 - реакциите на европейците . ретроспекция
- ✚ Изведен от пределите на България, Алековият герой се разкрива на фона на европейския живот и негативните му черти .
- ✚ Заедно с Бай Ганьо обаче из Европа пътува и още един българин – .
- ✚ Той е негов .
- ✚ Разказвачът в книгата е .
- ✚ С Бай Ганьо винаги има представител на българската ,
 - който е
 - образован . необразован
 - културен . възпитан
 - невъзпитан . видял свят
- ✚ Пътувайки редом с Бай Ганьо, разказвачът интелектуалец .
- ✚ Той е избрал за свой щит .

ЕЗИК И СТИЛ

Както по структура и специфика на героя, така и по стиловите и езиковите си особености Алековата творба е забележителна. Повествованието е **живо, увлекателно, забавно**. То ангажира читателското внимание изцяло и леко, ненатрапчиво, на шега поднася своите изключително **сериозни и многоаспектни послания**. Изборът на смешното като водещ ракурс, през който се пречупва разказът, предопределя подбора на стилистичните похвати. Сред тях се откроява **иронията – тънка, обикновено добронамерена, но и категорично изобличителна, безпощадна**. Свидетелският разказ от първо лице придава **достоверност и убедителност** на разказаното. Вниманието върху поведението му чрез детайли като „прилекна над дисагите си гърбом към мене“, „тъпче мускалите зад пояса си“... Насочва към съществени черти на характера му – **недоверчивост, мнителност**. Ключова в разказа е ролята на **диалога**. Алеко е майстор на изграждането на жив, правдоподобен, разкриващ изцяло събеседниците диалог. Затова и героите му през по-голямата част от историята говорят. В речта на Бай Ганьо се открояват **просторечни изрази, фразеологизми, диалектизми и експресивни думи, междуметия и възклицания, повелителни форми**. Езикът, с който си служи героят, е красноречиво свидетелство за неговото културно равнище. Речта на разказвача е различна – **той говори по-малко, фразите му са премерени, лексиката му е неутрална, но показателна за образованието и за възпитанието му**. Бай-Ганьовите думи оставя непроменени, защото речта е отлично средство за саморазкриване. Прави впечатление и различният тон в общуването на двамата събеседници – **разказвачът говори съдържано, кротко, тихо. Бай Ганьо вика, ръкомаха, често променя регистъра на гласа си, влага в речта си повече емоция – „с голям примес от енергични псувни“, „наставнически“**. Представяйки едновременно двамата герои, повествованието използва принципа **на контраста**. Противопоставени са не само речта, но и **поведението и възгледите** на спътниците.

- ☺ Основен похват е .
- ☺ Свидетелският разказ от първо лице придава .
- ☺ Ключова роля в разказа има .
- ☺ Просторечни изрази, фразеологизми, диалектизми и експресивни думи, междуметия и възклицания, повелителни форми са характерни за
- ☺ . говори съдържани, кротко, тихо.
- ☺ . вика, ръкомаха, често променя регистъра на гласа си, влага в речта си повече емоция – „с голям примес от енергични псувни“, „наставнически“.
- ☺ Представяйки едновременно двамата герои, повествованието използва принципа на